

DÖMA efter snöre eller RASSTANDARD

Text: Hans Rosenberg, auktoriserad exteriördomare sedan 1984.

- *Snördomeriet är ett jätteproblem och det är synd att domarna inte själva inser att de gör sig till åtlöje!*
- *För mycket kompisbedömning mellan kollegor!*
- *Snart ingen idé att ställa ut. Det är ändå bara de kända som får certen!*
- *Det är uppenbart att domare dömer efter vem som håller i snöret och inte efter rasstandarden!*
- *Skulle vilja att man kan komma som novis och få en rättvis bedömning av sin hund och där det inte spelar någon roll vem som håller i snöret!*

Så lyder några av kommentarerna som inkom då

Linn Hansson

Svenska Kennelklubben, SKK, la ut en öppen enkät på SKKs webbsida om framtidens utställningar. Jag frågar mig: Är detta verkligen en sann bild av oss domare?

Vilka är vi domare

Från början en person med hundintresse, en vanlig hundägare som blir en förstagångsutställare som blir uppfödare. Kanske förtroendevald i någon styrelse eller kommitté? En person som utbildar sig till ringsekreterare och med sina erfarenheter tar steget ut och studerar till att bli exteriördomare. Säkerligen har både han och hon upplevt både skitsnack och påhopp, men trotsar detta för att få förverkliga en dröm.

Gedigen utbildning

Utbildningen är gedigen. År av erfarenheter och kunskap, utbildning, prov och intervjuer. Preparandkurs som följs av elev- och aspiranttjänstgöringar. Som domare är man dessutom alltid SKKs representant, inte bara i raskunskap utan också hur man uppför sig mot både utställare och arrangörer. Domarens ärlighet och objektivitet ska aldrig kunna ifrågasättas.

För auktoriserade domare finns det en mängd olika utbildningar, på olika raser och generella domarfrågor. Kontinuerligt arrangerar klubbarna exteriördomarkonferenser och Svenska Domarföreningen samlar domare till rasträffar runt om i landet. Utbildning sker även i utställningsringarna. Många domare studerar på egen hand genom böcker, på nätet, via uppfödare och kollegor samt runt om i världen, exempelvis Cruft 's. Våra svenska och nordiska domare är både ambitiösa och mottagliga för kunskap.

Varför vann just den hunden

Frågar sig publik, utställare och den som blev slagen i konkurrenssklassen? Då är det viktigt att domaren motiverar sitt beslut, något som ingår i utbildningen sedan 30 år tillbaka. Jag vill ändå ursäkta att även vi domare är människor och har olika förutsättningar att uttrycka oss.

Som domare är man också medveten om att ens ordval ofta vägs på guldväg med risk för att själv bli "dömd" för resten av livet! Öppen kritik från domare utanför Norden kan man inte förvänta sig, då deras kultur och bedömningsätt kanske förbjuder det.

Bättre göra rätt än fel

Vi domare har olika erfarenheter, det är en icke oväsentlig förklaring till hur vi dömer. Vi har olika bakgrund, värderingar och referensramar. Domare från andra länder har sina referensramar och vi i Sverige har en annan, därför kan resultaten skilja sig markant.

Max fem minuter har jag för varje hund. Då ingår palpering, rörelsekontroll, diktera kritik och fatta beslut. Med bra rutin och ringpersonal kan dessa minuter utnyttjas effektivt. Du som utställare och publik har tillgång till utställarkatalog och inte sällan vet du vilka de olika hundarna är. Trots det hävdar jag att vi domare dömer hundar bättre innanför ringbandet än de som står utanför. Förutom våra erfarenheter har vi tillgång till att både se och ta i hundarna på nära håll.

När en domarkollega kommer in med sin hund, är vi många som tittar till lite extra. Inte enbart för att vi vet vem personen är utan för att vi kanske ställer högra krav, med ledord som ärlighet, objektivitet och det där obehagliga ordet "kompisdomare" i bakhuvudet. Vi kan inte bortse från att många av dagens domare en gång har varit och är respekterade uppfödare och kan därför sällan tänka sig att visa annat än det bästa. Bara för att vi känner många är det inte ett skäl att inte få vinna.

Vår hundvärld består av övervägande nybörjare, de har lika stor chans att ta hem storvinsten, då de flesta domare både har händer att känna med och sunt förnuft att döma med. Att enbart vinna för att man är novis, det räcker däremot inte!

Flera kommentarer faller om oss domare, på utställningar och på sociala medier. Oftast står vi försvarslösa, eller väljer att inte gå i svaromål. Är det kanske lättare att kritisera än att döma? Jag reagerar när förståsigpåarna kritiserar domare som under bedömningen tittar i rasstandarderna för att kontrollera diskvalificerande fel och olika måttangivelser. Likaså kritiken när domaren tar mätstickan till hjälp istället för att förlita sig på ett sämre ögonmått. Det måste alltid vara bättre att göra rätt än fel! Några uttalar sig att det är svårt att se vilken "linje" domaren dömer efter och glömmer att vi endast kan placera hundarna som deltar för dagen. Att enbart döma på färg är inte lika med att ha en "linje", så enkelt är det nämligen inte att rangordna sina beslut.

Ödmjukhet och insikt

Arrangörerna har också ett ansvar att värna om förtroendet för domarna, utställarna och sportens anseende. Det är inte direkt lämpligt att domaren reser med en utställare till eller från utställningen, minst lämpligt om utställare och domare reser tillsammans med vinnaren i bagaget. Middagar före och efter utställningen ska alltid ske med sunt förnuft. Även om bästa hunden vann

Linn Hansson

ses det inte alltid positivt av de som inte hade chans att festa med domaren.

Ta chansen själv och döm, är ett av mina bästa tips. Golden Retrieverklubben är ett föredöme. De har alltid haft sina "egna domare" på sina inofficiella utställningar. Uppfödare dömer på 10-talet utställningar i landet. Anmälningantalet är ofta högre än vad vi auktoriserade får i ringarna. Till utställningen kommer både vänner och konkurrenter, vinnare som nybörjare. Det innebär en stor press på domarens agerande och bedömning då man vet att nästa gång kan det vara motsatta. Jag är övertygad om att ödmjukheten och insikten i domarens arbete ökar med dessa uppdrag.

Vem har facit

Finns det någon som har facit? Vem dömer rätt och vem dömer fel och vem är den som ska döma oss i denna fråga? Vi är inte mer än människor med olika erfarenheter, kunskaper och värderingar. Det är precis som livet utanför utställningsringen. Konsten är den att vi alla måste respektera varandra om det så är inom politik, religion eller sexuell tillhörighet. Bedömningen är alltid domarens subjektiva uppfattning vid ett specifikt tillfälle.

Till dig som vet allt, tänk dig för innan du kritiserar. Du kanske också är en förebild för ungdomar och nybörjare i vår gemensamma sport. Inte sällan tror de på dina påståenden om snöres- och kompisbedömning. Sådana lösryckta påståenden skadar mer än de gör nytta. Vi har alla ett ansvar, både innanför och utanför ringbandet.

För att få veta mer om domarens beslut och tankar, bjud in till en föreläsning. Flera av oss domare är villiga att dela med sig av våra kunskaper och reda ut om det verkligen är viktigare vem som håller i snöret än att döma efter en rasstandard? ■